

I makedonska država i investitor Euromax Resources sakrili su ekološku studiju rudnika zlata Ilovica, dokument koji bi trebao da garantuje da površinski kop neće stvoriti ekološke probleme u regionu.

Pod velom državne tajne, u podnožju planine Ogražden u jugoistočnoj Makedoniji, u blizini grada Strumica, mašine kanadske kompanije Euromax Resources vade rudu bogatu zlatom i bakrom.

Američko-bugarska kompanija Phelps Dodge Vardar je, u periodu od 2004. do 2012. godine, ispitala zemljište u okolini strumičkih sela Ilovica i Štuka.

To je bila „junior mining“ firma, koja se bavila istraživanjem, dok je rudarski posao prepušten ogromnoj korporaciji Euromax Resources, koja će uložiti između 400 i 500 miliona evra u rudnik, u kome će u naredne tri decenije eksploatisati zlato.

Prema podacima objavljenim u februaru 2013. lokalitet ima 119 tona zlata i 791.000 tona bakra.

Opština Bosilovo ima 15.000 stanovnika koji se uglavnom bave gajenjem povrtnih kultura i stočarstvom.

Na deset kilometara od Ilovice nalazi se jedinstvena močvara u Makedoniji, poznato Monospitovsko blato. Ovaj region je proglašen spomenikom prirode, a posebno je zaštićena kraljska paprat. U močvari živi nekoliko vrsta retkih ptica.

U opštini radi jedna od najvećih mlekara u Makedoniji, Zdravje Radovo.

Ekolozi su uvek oprezni kada je u pitanju otvaranje rudnika zlata i bakra, s obzirom da se u ne tako dalekoj prošlosti u blizini Makedonije dogodio incident. Posebno zabrinjava mogućnost korišćenja cijanida u procesu obrade rude. Ekolozi to nazivaju „ekološka nuklearna bomba“.

Primer za to je cijanid koji je pojavio u Tisi, najvećoj levoj pritoci Dunava, a izvor trovanja bio je rudnik bakra u Rumuniji.

Od cijanida je uginuo ogroman broj riba na mađarskoj teritoriji. Strahovalo se da bi cijanid mogao dospeti do vode za piće, ali se na sreću to nije dogodilo.

Protesti protiv otvaranja rudnika zlata organizovani su u Grčkoj i Rumuniji, gde u oblasti Rosia Montana kanadska kompanija Gabriel Resources planira otvaranje najvećeg rudnika te vrste u Evropi. Građani strahuju da kanađani koristiti cijanid i da će preseliti nekoliko sela.

Sa najavama otvaranja rudnika zlata Ilovica, ekolozi su postavili pitanje da li će se i tu koristiti cijanid?

Nedostupnost studije za širu javnost povećava zabrinutost za efekte novog rudnika. Kompanija Phelps Dodge Vardar tražila je od Ministarstva za životnu sredinu da ne

objavljuje celu Studiju o proceni uticaja na životnu sredinu. Ministarstvo je na svom sajtu objavilo samo ne-thenički rezime, čiji sadržaj je dodatno uznemirio ekologe.

U dokumentu se navodi da kompanija razmatra dve alternative za tretiranje mineralnih sirovina - flotacija i luženje sa rastvorom cijanida.

Pravnica ekološkog društva „Front 21/24“ Aleksandra Bujaroska kaže da rezime daje samo načelnu prednost prvoj opciji.

Kompanije Euromax Resources odlučno tvrdi da neće koristiti cijanid u Ilovici, i da nema dozvolu za upotrebu ove toksične supstance.

„Nije isključena mogućnost da izaberu opciju koja uključuje procesiranje cijanidom zato što ova varijanta, prema ekspertima koji su radili studiju, pruža veći iskorišćenost zlata.

Nažalost, nemamo kompletnu studiju na uvid, i ne možemo sa sigurnošću tvrditi koja opcija će biti konačan izbor investitora“, kaže Bujaroska.

Kompanija tvrdi da, prema zakonu, ekološka studija mora da ponudi najmanje dve alternative, i da je zato razmatrana opcija sa cijanidom.

U kompaniji objašnjavaju da se cijanidom može tretirati samo zlato koje se nalazi u gornjim slojevima zemljišta, i da se ovaj proces sa cijanidom ne može koristiti za ostatak rude koji se nalazi dublje u zemljištu.

Količina rude koja se može procesirati cijanidom predstavlja samo 10% ukupnog rudnog bogatstva i kompanija uverava da će se ova ruda bacati.

Ministarstvo za životnu sredinu objašnjava da ekološka studija ne može biti objavljena zbog zaštite poverljivih podataka u integralnom tekstu.

Bujaroska kaže da je ovo prvi investitor koji zahteva da se objavi samo rezime. Ona dodaje da informacije o životnoj sredini ne smeju biti poverljive i da ukoliko postoje takvi podaci, oni moraju da se uklone i da se zatim studija objavi.

NVO „Front 21/24“ upozorava da projekti poput rudnika najviše utiču na vodene resurse.

„Gotovo svaki rudnik podrazumeva zagađenje vode sa visokim koncentracijama određenih teških metala koji su prisutni u rudi i flotacijskoj jalovini. Prema ne-tehničkom rezimeu, projekat će dovesti do skretanja vodotoka, kao i do promene u kvalitetu, kvantitetu i dostupnosti površinskih voda“, upozorava Bujaroska.

O kompaniji Euromax Resources

Vlasnik makedonskog Euromax Resources su dve istoimene firme, jedna sa sedištem u Londonu, druga sa sedištem u Vankuveru. Kanadski Euromax Resources je vlasnik tri kompanije, u pitanju su londonski i kanadski Euromax Resources i Omax International Limited, sa sedištem na Kajmanskim ostrvima.

Omax International je vlasnik Euromax Services, koji istražuje u Bugarskoj, i South Danube

Metals, koji istražuje u Srbiji, na granici sa Kosovom.

Čitav posao ove kanadske kompanije koncentrisan je u Makedoniji, Srbiji i Bugarskoj. Euromax Resources i druge slične korporacije u nedavnoj prošlosti imale su sukobe sa lokalnim stanovništvom zbog straha od ekoloških posledica njihovih aktivnosti.